

Razendsnelle vermeerdering van invasief waterplantje

■ Signaleringsproject Exoten vraagt publiek om waarnemingen

Glanzende bolzakpijp (soort sponsje) in Zeeland, Spaanse stierspin op olijfboompjes in tuincentra, twee soorten dwergmeervallen in onze wateren, Japanse nachtegaal ontsnapt uit volièrres en zo kun je nog wel even doorgaan.

Steeds meer exoten veroveren de natuur in ons land. De één vindt dat een verrijking, de meeste natuurterreinbeheerders en waterschappen, maar ook wetenschappers, zijn de exoten liever kwijt dan rijk. We kennen al jaren de reuzenberenklauw en de Japanse duizendknoop. Schier onuitroeibare exoten die alles overwoekeren en een reële bedreiging vormen voor onze inheemse flora. Natuurmonumenten bestrijdt deze planten te vuur en te zwaard met wisselend succes. Later kwam daarbij de grote waternavel, hoofdpijndossier van elk waterschap. Complete watergangen groeien dicht met deze invasieve exoot. Kijk maar eens in de wijk achter het Kremboongbos. Waarschijnlijk raken we deze planten nooit meer kwijt. Uit tuinvijvers “ontsnapt” verscheen eveneens een ware natuurlaag, de watercrassula, een mini-

plant met grote gevolgen.

Enkele jaren geleden liet Joop Verburg mij de natuurstrook Middelveen aan de oostrand van Zuidwolde zien. Daar groeien onder meer orchideeën en in de herfst bijzondere paddenstoelen. Er ligt een poel, maar nergens zag ik open water. De hele poel was volledig bedekt met witbloeiende watercrassula. Eén groot gesloten groengeel tapijt. De foto laat dat zien. Je kunt direct in het voorjaar beginnen met het verwijderen van de eerste plantjes. Watercrassula is echter sterk. Tijdens het verwijderen breken stukjes blad af. Zelfs bladschilders van enkele millimeters kunnen uitgroeien tot een nieuwe kolonie watercrassula. Is het dit jaar niet, dan wel volgend jaar. De meeste exotische invasieven zijn gewoon niet uit te roeien. Wat is er al niet bedacht om Japanse duizendknoop duurzaam te verwijderen. Steeds steekt de plant

Poel met gesloten dek van watercrassula. Joop Verburg

weer de kop op. Je moet ervoor zorgen dat hij niet gaat bloeien en de grond diep uitgraven om alle wortels en wortelstukken grondig te verwijderen. Dan nog verschijnt Japanse duizendknoop na enkele jaren opnieuw. Met watercrassula is dat niet anders. Ooit is er iemand geweest die de plant in zijn tuinvijver zat was en hem verwijderde en achteloos ergens neergooide. Razendsnel verspreidde het plantje zich in de omgeving.

Signalering exoten

Gemeente De Wolden kent het probleem van watercrassula in Zuidwolde en de andere dorpen. Ieder jaar attendeer ik Water-

schap Drents Overijsselse Delta op de explosieve groei van grote waternavel in de Nieuwe Wijk achter het Kremboongbos bij Tiendeveen. De wijk groeit ieder jaar voor tachtig procent dicht. Uiteindelijk komt het waterschap met een maaiboot. Het probleem met waternavel is dat de plant begint te groeien in de oevers. Om deze exoot duurzaam kwijt te zijn, zou je dus de oever voor een deel moeten afgraven. Aan een maaiboot zit al een kostenplaatje, een oever afgraven kost nog meer. Weer een exoot die eigenlijk niet is uit te roeien. Gif gebruiken is uiteraard geen optie. Toch willen natuurbeheer-

ders, waterschappen en wetenschappers graag weten waar zich exoten in het landschap bevinden. In het Signaleringsproject Exoten van het Ministerie van Economische Zaken wordt aan het publiek gevraagd elke exoot te melden op Waarneming.nl. De meeste natuurliefhebbers doen dat, hoewel niet elke nijdans wordt gemeld. De watercrassula in Zuidwolde is genoegzaam bekend, maar dat geldt niet voor reuzen berenklauw, Japanse duizendknoop en grote waternavel binnen de gemeente Hoogeveen. ■

Hero Moorlag

Bloei van watercrassula. Hero Moorlag

Zuidelijke heidelibel

Ze vliegen nog, heidelibellen, al vervaagd hun kleur bij het ouder worden.

De mannetjes zijn rood, de vrouwtjes okergeel. Ik ken 8 soorten, maar sinds vorige week 9. Bij de vijver tegenover het Struunhuus in het Steenbergerpark in Hoogeveen zag ik 7 rode heidelibellen en 2 gele. Meestal zijn dat steenrode heidelibellen. Toch maar foto's gemaakt van twee rode mannetjes, temeer omdat er één op bloeiende kattenstaart zat. Op de computer zag ik veel meer geel op de poten dan bij de steenrode en bruinrode heidelibel. Ook het borststuk was anders. In beide gevallen bleek het te gaan om de zuidelijke heidelibel. Door klimaatverandering rukt deze soort naar het noorden op. Geen invasieve soort zoals watercrassula, maar gewoon een verrijking van de biodiversiteit.

Mannetje zuidelijke heidelibel.

Hero Moorlag

Kraanvogel broedt voor twintigste jaar in provincie Drenthe

Ruim 20 jaar geleden begon het sprookje van de kraanvogel in Drenthe. Vanaf 1999 was er in het voorjaar in het Fochteloërveen sprake van paarvorming. In het MKZ jaar 2001 werd het eerste jong geboren en grootgebracht, voor het eerst weer sinds 250 jaar. Nu, twintig jaar later, is het aardig om de balans op te maken.

In 2020 zijn er 40 paren kraanvogels in Nederland geteld, verspreid over het noorden, oosten en zuiden van ons land. In het Fochteloërveen broedde het grootste aantal (10 paar), maar ook in het Dwingelderveld (8 paar) is de kraanvogel een vaste broedvogel geworden. Verder komt de kraanvogel in Drenthe onder meer voor in het Bargerveen, het Drents-Friese Wold en de Holmers. De kraanvogel voelt zich vooral thuis in hoogveengebieden en in natte heidegebieden met wat grotere veentjes.

Rust en ruimte

Het aantal volwassen wordende kuikens blijft aan de lage kant. Er kwamen dit jaar in Drenthe en Friesland 7 jongen groot. De droogte in de afgelopen drie jaren maakt de nestgelegenheid

Kraanvogel met jong (bruine kop) op een stoppelveld van maïs. Albert Kerssies

kwetsbaar, omdat predatoren daardoor meer kans krijgen. Bovendien was het dit jaar in verband met corona extra druk in de natuurgebieden, omdat de mensen meer in eigen land hun vrije tijd doorbrachten. Soms ook zijn fotografen hinderlijk bezig, zoals

dit jaar in de Holmers. De boswachter meldt dat fotografen en wandelaars de ouder kraanvogels op afstand houden van een jong kuiken. In het boek van Herman Feenstra en Harke Kuipers, met de titel 'Wat je met rust laat, kan groeien', geven zij ook aan hoe

belangrijk rust is voor broedende kraanvogels. In het buitenland worden gebieden tijdens de broedtijd nogal eens tijdelijk afgesloten voor het publiek. Overigens zijn de ontwikkelingen van kraanvogels in voor hen nieuwe gebieden elders ook te zien aan gestaag groeiende kleine populaties. Uit Engeland en Noord-Duitsland is dit bekend: beperkte maar gestage groei in de eerste 25 jaar.

In oktober komt de trek van kraanvogels op gang. De kraanvogels uit Scandinavië trekken naar het zuiden van Frankrijk en het midden van Spanje. Bijzonder is dat een groot deel van de kraanvogels in ons land ook overwinteren in Nederland. Waarschijnlijk komt dit door de zachte winters van de afgelopen jaren. Overigens kun je in de herfst goed zien hoeveel jongen er groot zijn geworden. Zij onderscheiden zich van de ouders door de bruine kop en nek. De kraanvogel is een mooie aanwinst voor onze provincie Drenthe. Het is een boeiende nieuwe soort! ■

Albert Kerssies